

Soạn bài: Lão Hạc

Soạn bài: Lão Hạc - (Nam Cao)

Bố cục: Chia làm 2 phần:

- Phần 1: diễn biến câu chuyện lão Hạc bán chó.
- Phần 2: Cái chết của lão Hạc

Tóm tắt:

Lão Hạc là một nông dân nghèo hiền lành chất phác, vợ mất sớm, con trai vì không lấy được vợ quẫn trí bỏ đi đồn điền cao su. Lão chỉ còn người bạn duy nhất là một con chó vàng mà lão gọi một cách âu yếm là cậu Vàng. Một người hay sang chơi với lão là ông giáo một tri thức nghèo. Sau một lần ốm nặng lão không thể đi làm thêm được nữa. Mà lão lại không muốn động đến khoản tiền để dành cho con trai. Lão có gì ăn lấy cuối cùng lão phải bán cậu Vàng đi. Lấy khoản tiền đó gửi cho ông giáo để lo chuyện ma chay sau này. Lão sang nhà Binh Tư xin ít bả chó. Khi nghe Binh Tư kể ông giáo rất thất vọng. Nhưng không ai ngờ lão hạc lại chết, chết một cách đau đớn, quằn quại. Lí do của cái chết này chắc chỉ Binh Tư và ông giáo mới biết được.

Đọc hiểu tác phẩm

Câu 1: Phân tích diễn biến tâm trạng của lão Hạc xung quanh việc bán chó. Qua đó, em thấy lão Hạc là người như thế nào?

- Tình cảm của lão Hạc đối với "cậu Vàng" của lão được tác giả thể hiện thật cảm động:

- "Lão gọi nó là cậu Vàng như một bà hiếm hoi gọi đứa con cầu tự".
- "Thỉnh thoảng không có việc gì làm, lão lại bắt rận cho nó hay đem nó ra ao tắm". + "Cho nó ăn cơm trong một cái bát như một nhà giàu (...)".
- "Lão cứ nhắm vài miếng lại gắp cho nó một miếng như người ta gắp thức ăn cho con trẻ".
- "Rồi lão chửi yêu nó, lão nói với nó như nói với đứa cháu bé về bố nó".

- Tình thế cùng đường khiến lão phải tính đến việc bán "cậu Vàng" thì trong lão diễn ra một sự dằn vặt đau khổ.

- Lão kể lại cho ông giáo việc bán "cậu Vàng" với tâm trạng vô cùng đau đớn: "Lão cười như mếu và đôi mắt ầng ậng nước". Đến

nổi ông giáo thương lão quá "muốn ôm chầm lấy lão mà òa lên khóc".

- Khi nhắc đến việc cậu Vàng bị lừa rồi bị bắt, lão Hạc không còn nén nổi đau đớn cứ dội lên: "Mặt lão đột nhiên co rúm lại. Những vết nhăn xô lại với nhau, ép cho nước mắt chảy ra. Cái đầu lão ngoẹo về một bên và cái miệng móm mém của lão mếu như con nít. Lão hu hu khóc".

Lão Hạc đau đớn đến không phải chỉ vì quá thương con chó, mà còn vì lão không thể tha thứ cho mình vì đã nỡ lừa con chó trung thành của lão. Ông lão "quá lương thiện ấy cảm thấy lương tâm đau nhói khi thấy trong đôi mắt con chó bắt ngờ bị trói có cái nhìn trách móc...". "Thì ra tôi già bằng này tuổi đầu rồi còn đánh lừa một con chó, nó không ngờ tôi nỡ tâm lừa nó".

Phải có trái tim vô cùng nhân hậu và trong sạch thì mới bị dày vò lương tâm đau đớn đến thế, mới cảm thấy có lỗi với một con cho như vậy.

Câu 2:

- Cái chết đau đớn của lão Hạc:
- Cái đói cái khổ đã cướp đi tính mạng của ông, một xã hội bị bán cùng hóa con người không có một chút lương tựa.
- Ông đã đau đớn và bệnh tật nặng nên cái chết của ông cũng được coi là một cuộc giải thoát.
- Ông chết đi là đang thoát khỏi cái nghèo khổ, cái túng thiếu.
- Cái chết của ông đã có một giá trị tố cáo sâu sắc, những bọn quan lại sống không nhân tính để nhân dân làm than đói khổ.
- Lão Hạc không muốn hàng xóm nghèo phải phiền lụy về cái xác già của mình, đã gửi lại ông giáo toàn bộ số tiền dành nhìn ăn nhịn tiêu của lão để nhờ ông giáo đem ra, nói với hàng xóm lo giúp cho lão khi lão chết. Con người hết sức hiền hậu ấy cũng là con người hết sức tự trọng, quyết không nhận của bố thí, chỉ biết sống bằng bàn tay lao động của mình. Lão là con người coi trọng nhân phẩm hơn cả cuộc sống.

Câu 3: Em thấy thái độ, tình cảm của nhân vật "tôi" đối với lão Hạc như thế nào?

- Người kể chuyện (cũng chính là tác giả tuy không nên đồng nhất hoàn toàn nhân vật với nguyên mẫu) đã phát biểu suy nghĩ về cách nhìn người: "Chao ôi! Đối với những người ở quanh ta, nếu ta không cố tìm và hiểu họ, thì ta chỉ thấy họ gàn dở, ngu ngốc, bần tiện, xấu

xa, bĩ ổi, toàn những cơ để cho ta tàn nhẫn, không bao giờ ta thương".

- Trong Lão Hạc, nhà văn cho rằng, đối với người nông dân lao động, phải "cố tìm mà hiểu họ" thì mới thấy rằng chính những con người bề ngoài lấm khi "gàn dở, ngu ngốc, bần tiện, xấu xa, bĩ ổi" ấy chính là "những người đáng thương" và có "bản tính tốt", có điều "cái bản tính tốt" ấy của họ thường bị những nỗi khổ cực, những lo lắng trong cuộc sống "che lấp mất". Tức là, nhà văn đặt ra vấn đề phải có tình thương, có sự cảm thông và phải có cách nhìn có chiều sâu, không hời hợt, phiến diện chỉ thấy cái bề ngoài, nhất là không thành kiến, tàn nhẫn.

- Suy nghĩ của nhân vật "tôi" trên đây chính là một quan điểm quan trọng trong "đôi mắt", ý thức sáng tạo của nhà văn Nam Cao.

Câu 4:

- Thứ nhất : "Cuộc đời quả thật cứ ngày một thêm đáng buồn" là sự ngỡ ngàng thất vọng của ông giáo trước việc làm và nhân cách của lão Hạc (do hiểu nhầm), nỗi đắng cay chua chát trước cuộc đời và nhân tình thế thái : Cái nghèo có thể đổi trắng thay đen, biến con người lương thiện như lão trở thành kẻ trộm cắp như Binh Tư.

- Thứ hai : "không .... Khác" chính là sự khẳng định mạnh mẽ niềm vui, niềm tin của ông giáo về nhân cách cao đẹp của lão Hạc, không gì có thể huỷ hoại được nhân phẩm của người lương thiện. Cuộc đời chưa hẳn đã đáng buồn do có những con người như lão Hạc, tuy hoàn cảnh éo le nhưng vẫn giữ đk tâm hồn sáng trong khiến cho chúng ta có quyền hi vọng, tin tưởng.

Tuy vậy, cuộc đời đáng buồn theo nghĩa khác vì có những con người lương thiện lại phải chịu nỗi đắng cay, bất hạnh. Điều đó thể hiện nỗi xót xa của ông giáo với số phận, cuộc đời tăm tối, bế tắc của người nông dân nghèo trong xã hội cũ

Câu 5:

- Cái hay của truyện thể hiện rõ nhất ở chỗ:

- Rất mực chân thực.
- Thấm đượm cảm xúc trữ tình.

- Việc kể chuyện bằng lời kể của nhân vật "tôi" có hiệu quả nghệ thuật rất cao vì nó gây xúc động cho người đọc.

- Qua nhân vật "tôi", người kể chuyện – tác giả đã biểu lộ tự nhiên những cảm xúc, suy nghĩ của mình.

- Chất trữ tình thể hiện ở giọng kể, ở những câu cảm thán. Nhiều khi

không nén được cảm xúc, tác giả đã gọi tên nhân vật lên để trò chuyện, than thở: "Lão Hạc ơi! Bây giờ thì tôi hiểu tại sao lão không muốn bán con chó Vàng của lão?" "Hỡi ơi lão Hạc! Thì ra đến lúc cùng lão có thể làm liều hơn ai hết...", "Lão Hạc ơi! Lão hãy yên lòng nhắm mắt...".

Câu 6: Em hiểu thế nào về nhân vật "tôi" qua đoạn trích: "Chao ôi! ... che lấp mắt".

Em hiểu ý nghĩa của nhân vật "tôi là ở chất trữ tình, thể hiện ở những lời mang giọng tâm sự riêng của "tôi" như:

- Chung quanh việc "tôi" phải bán mấy quyển sách – "ôi những quyển sách rất nâng niu (...) kỉ niệm một thời hăng hái và tin tưởng đầy những say mê đẹp và cao vụng".
- Và thể hiện rõ nhất là những đoạn văn trữ tình đậm màu sắc triết lí: "Chao ôi! Đối với những người ở quanh ta..."

Những câu văn triết lí đó là những suy nghĩ gan ruột nên có sức thuyết phục đặc biệt.

Câu 7: Qua đoạn trích Tức nước vỡ bờ và truyện ngắn Lão Hạc, em hiểu thế nào về cuộc đời và tính cách của người nông dân trong xã hội cũ?

- Nói về cuộc đời: Đây là những số phận thật nghiệt ngã, thương tâm, nghèo khổ, bần cùng trong xã hội thực dân nửa phong kiến cái nghèo khổ cùng cực trước cảnh sưu thuế tàn nhẫn, như gia đình chị Dậu phải bán chó, bán con và đẩy người ta vào cảnh khốn quẫn như lão Hạc.

- Nói về tính cách: Cũng từ các tác phẩm này ta thấy được vẻ đẹp tâm hồn cao quý, lòng nhân hậu, sự hi sinh với người thân như thế nào?

- Ở Tức nước vỡ bờ là sức mạnh phản kháng của con người khi bị đẩy đến bước đường cùng.

Còn ở truyện Lão Hạc là ý thức về nhân cách, về lòng tự trọng trong nghèo nàn, khổ cực.